तदेवंविष्णोःशिवमयत्वंव्याख्यायविष्णुत्राणात्तन्मयस्यजगतस्त्राणमपिशैवमेवकर्मेत्युक्तं तस्मिन्नित्यतआरभ्यपर्वसमाप्तिपर्यंतस्यग्रंथस्यतात्पर्यमपिभूभारावतारहेतुरपिशिवएवेति ॥ १ ॥ २ ॥ यदृच्छया
दैवेन ॥ ३ ॥ न्यहनंशत्रूनित्यत्रनिघ्नतःशत्रूनितिपाठेशरौघैःशत्रून्निघ्नतोममाग्रतोयांतंपुरुषमहंलक्षयेइत्यन्वयः ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ प्रजानांसर्गस्थित्यंतकर्तृत्वेनपतीनांब्रह्मविष्णुरुद्राणांप्रथमं
तारंकारणमित्यर्थः तैजसंस्वार्थेतद्धितः चिन्मात्ररूपं पुरुषंसर्वपूर्षुशरीरगुहासुशयानं अतएवप्रभुंअंतर्यामित्वेनशास्तारं भुवनंद्यौः भूःपृथिवी भुवमंतरिक्षं त्रैलोक्यशरीरमित्यर्थः देवंद्योतमानंसर्वलोकेश्वरं

धृतराष्ट्रउवाच तस्मिन्नतिरथेद्रोणेनिहतेपार्षतेनवै ॥ मामकाःपांडवाश्चैवकिमकुर्वन्ततःपरं ॥ १ ॥ संजयउवाच तस्मिन्नतिरथेद्रोणेनिहतेपार्षतेन
वै ॥ कौरवेषुचभग्नेषुकुंतीपुत्रोधनंजयः ॥ २ ॥ दृष्ट्वासुमहदाश्चर्यमात्मनोविजयावहं ॥ यदृच्छयागतंव्यासंपप्रच्छभरतर्षभ ॥ ३ ॥ अर्जुनउवाच संग्रा
मेन्यहनंशत्रून्शरौघैर्विमलैरहं ॥ अग्रतोलक्षयेयांतंपुरुषंपावकप्रभं ॥ ४ ॥ ज्वलंतंशूलमुद्यम्ययांदिशंप्रतिपद्यते ॥ तस्यांदिशिविदीर्यंतेशत्रवोमेमहामुने ॥ ५ ॥
तेनभग्नानरीन्सर्वान्मद्भग्नान्मन्यतेजनः ॥ तेनभग्नानिसैन्यानिपृष्ठतोनुव्रजाम्यहं ॥ ६ ॥ भगवंस्तन्ममाचक्ष्वकोवैसपुरुषोत्तमः ॥ शूलपाणिर्मयादृष्टस्तेजसासू
र्यसन्निभः ॥ ७ ॥ नपद्भ्यांस्पृशतेभूमिंनचशूलंविमुंचति ॥ शूलाच्छूलसहस्राणिनिष्पेतुस्तस्यतेजसा ॥ ८ ॥ व्यासउवाच प्रजापतीनांप्रथमंतैजसंपुरु
षंप्रभुं ॥ भुवनंभूर्भुवंदेवंसर्वलोकेश्वरंप्रभुं ॥ ९ ॥ ईशानंवरदंपार्थदृष्टवानसिशंकरं ॥ तंगच्छशरणंदेवंवरदंभुवनेश्वरं ॥ १० ॥ महादेवंमहात्मानमीशानंजटि
लंविभुं ॥ त्र्यक्षंमहाभुजंरुद्रंशिखिनंचीरवाससं ॥ ११ ॥ महादेवंहरंस्थाणुंवरदंभुवनेश्वरं ॥ जगत्प्रधानमजितंजगत्प्रीतिमधीश्वरं ॥ १२ ॥ जगद्योनिंजगद्बी
जंजयिनंजगतोगतिं ॥ विश्वात्मानंविश्वसृजंविश्वमूर्तिंयशस्विनं ॥ १३ ॥ विश्वेश्वरंविश्वनरंकर्मणामीश्वरंप्रभुं ॥ शंभुंस्वयंभुंभूतेशंभूतभव्यभवोद्भवं ॥ १४ ॥
योगंयोगेश्वरंसर्वंसर्वलोकेश्वरेश्वरं ॥ सर्वश्रेष्ठंजगच्छ्रेष्ठंवरिष्ठंपरमेष्ठिनं ॥ १५ ॥ लोकत्रयविधातारमेकंलोकत्रयाश्रयं ॥ शुद्धात्मानंभवंभीमंशशांककृतशे
खरं ॥ १६ ॥ शाश्वतंभूधरंदेवंसर्ववागीश्वरेश्वरं ॥ सुदुर्जयंजगन्नाथंजन्ममृत्युजरातिगं ॥ १७ ॥

प्रभुमितिराजवद्बहिःस्थित्वापिनियमयंतमित्यर्थः ॥ ९ ॥ ईशानमनन्याधिपतिं वरदंश्रेष्ठानामपिखंडयितारं भुवनेश्वरंभुवनव्यापिनं ॥ १० ॥ जटिलंशिखिनमितिरूपभेदाभिप्रायेणविशेषणद्वयंयोज्यं ॥
॥ ११ ॥ जगत्प्रीतिंजगदानंदकरं अधीश्वरंईश्वरादप्यधिकंनिरुपाधिचिन्मात्रमित्यर्थः ॥ १२ ॥ जगद्योनिंजगद्बीजमितिजगतांमातृपितृरूपं ॥ १३ ॥ विश्वनरंविश्वस्यनेतारं भूतस्यभव्यस्यभवस्यवर्तमा
नस्यचोद्भवं ॥ १४ ॥ योगंकर्मयोगादिरूपं योगेश्वरंयोगिनामीशं योगानांफलप्रदंवा सर्वंसर्वात्मकं ॥ १५ ॥ १६ ॥ सुदुर्जयं अत्यंतंदुष्प्रापमनधिकारिभिः ॥ १७ ॥

Digitized by Google